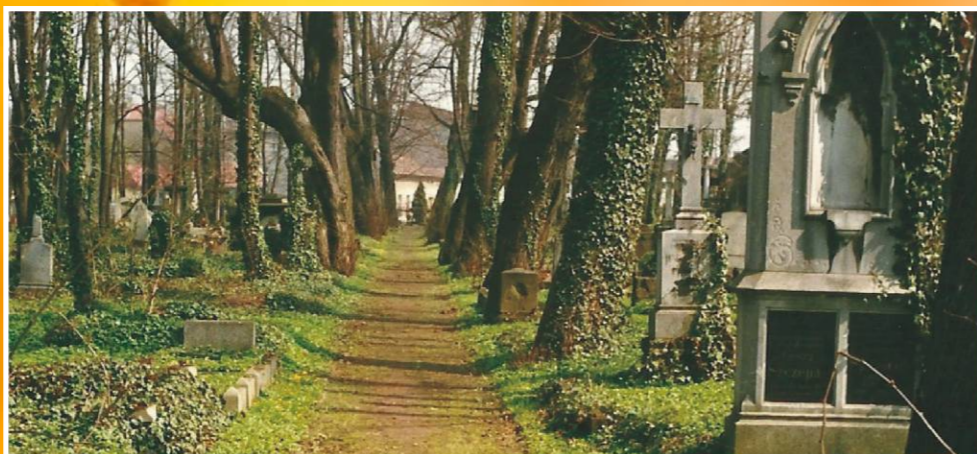
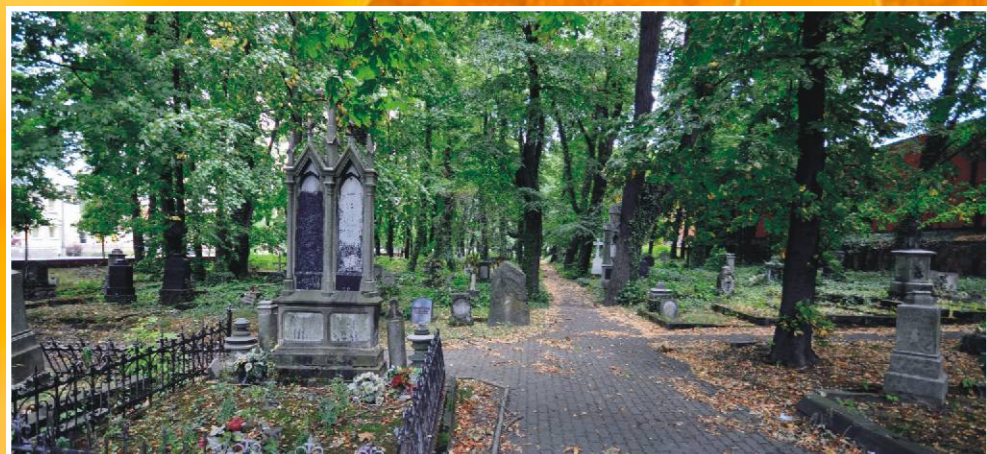

Zadrzewienie cmentarza tworzą celowo nasadzone w alejce głównej drzewa lipy drobnolistnej oraz samosiejki drzew klonu zwyczajnego, jesionu wyniosłego z pojedynczymi drzewami robinii akacji, brzozy brodawkowej i kasztanowca. Zwarte zadrzewienie powoduje ograniczony dostęp światła na teren cmentarza, co sprzyja bujnemu wzrostowi bluszczu.

„TWORZYLI HISTORIĘ ŻOR”

POCHOWANI NA CMENTARZU PRZY ULICY KS. KLIMKA

„ŻYLI WŚRÓD NAS...”

„Gdy gaśnie pamięć ludzka,
dalej mówią kamienie”

Stefan Wyszyński

Przedwojenna ulica Nerlicha (obecnie ul. Męczenników Oświęcimskich). Po prawej: cmentarz

Cmentarz. Miejsce katastrofy lotniczej w 1935 r.

Towarzystwo Miłośników Miasta Żory wydaje piątą część folderu pt. „ŻYLI WŚRÓD NAS”, publikowanego w ramach cyklu wydawniczego „Tworzyli historię Żor”. Zamierzeniem naszym jest upowszechnienie wiedzy o zabytkowym cmentarzu parafialnym, o miejscach pamięci narodowej tam zlokalizowanych, po to, aby zachować pamięć o osobach tam pochowanych.

Folder ten został opracowany przez zespół redakcyjny w składzie: Henryk Buchalik, Stanisław Szwarz, Grzegorz Utrata i Jan Zegrodzki.

Inwentaryzację geodezyjną wszystkich nagrobków oraz trójwymiarowy skaning laserowy cmentarza wykonała pracownia geodezyjna „Geo-Surveying” z Żor.

Zespół redakcyjny dziękuje wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do powstania tego folderu, a szczególnie potomkom osób pochowanych na tym cmentarzu, za pomoc w zlokalizowaniu miejsc pochówku swoich bliskich.

Szanowny Czytelniku! Jeśli posiadasz wiedzę o osobach pochowanych na tym cmentarzu, a nie wymienionych w tym folderze, prosimy uprzejmie o poinformowanie zespołu redakcyjnego TMMŻ.

Egzemplarz bezpłatny

Druk sfinansowano ze środków Gminy Miejskiej Żory i TMMŻ
Druk i opracowanie: Drukarnia Oldprint

Część V

ZABYTKOWY CMENTARZ KATOLICKI
PRZY KOŚCIELE ŚWIĘTYCH APOSTOŁÓW
FILIPA I JAKUBA W ŻORACH

Żory 2015

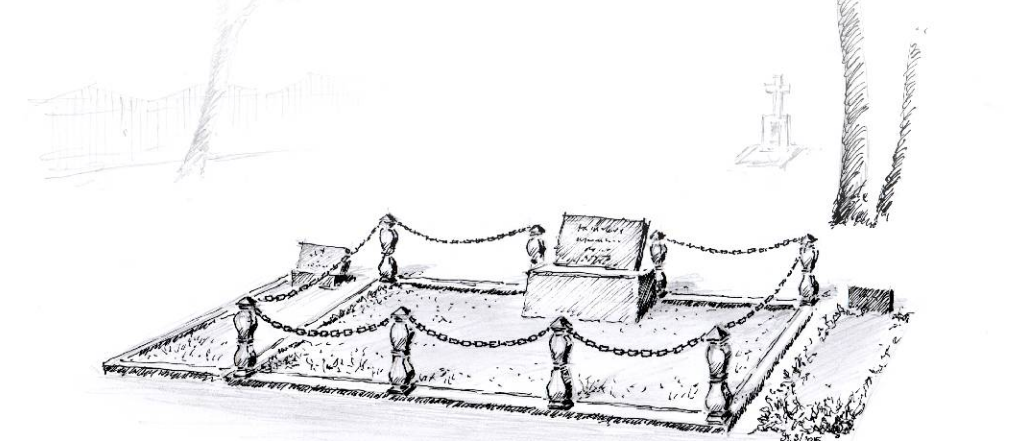
Z KART HISTORII

Od początku istnienia Żor, zgodnie ze średniowiecznym chrześcijańskim obyczajem, zmarłych grzebano na terenach wokół kościołów. Potwierdzają to odkryte w trakcie wykopalisk archeologicznych pozostałości grobów i ludzkich szczątków w sąsiedztwie kościoła farnego oraz wokół pierwszego w naszym mieście kościoła drewnianego pw. Najświętszej Marii Panny, na obecnej ul. Murarskiej w otoczeniu kapliczki św. Jana Nepomucena, zwanej „Kościółkiem”.

Z uwagi na szczupłość terenu przykościelnego, w roku 1822 na cmentarz przeznaczono teren wielkości 4,5 morgi w sąsiedztwie ówczesnego szpitala. Jednak z uwagi na wysoki poziom wód gruntowych cmentarz ten użytkowany był bardzo krótko. Już bowiem 12 kwietnia 1824 r. Pruska Rejencja Królewska zatwierdziła przeniesienie cmentarza na inne miejsce. Wybrano teren poza murami obronnymi w sąsiedztwie kościoła farnego i plebanii. W miejscu dotychczasowej fosy i wałów obronnych teren zniwelowano, ogrodzono i przygotowano do pochówków. Odkupiono teren ten miesiąc wcześniej od Walentego Kwoki, który za dwie morgi wałów otrzymał 234 talary i 5 groszy. Tak powstał cmentarz katolicki przy kościele pw. Świętych Apostołów Filipa i Jakuba, który stał się miejscem pochówku zmarłych żorzan na ponad sto lat.

Ks. Bernard Joško, na podstawie archiwalnych dokumentów diecezjalnych, sporządził zestawienie ilościowe pochówków na cmentarzu żorskim od roku 1824 do 1923. Było ich łącznie 13.193. Z dokumentów tych wynika, że średnio w roku dokonywano około 100 pochówków. Istniały jednak dwa wyjątkowe okresy, kiedy grzebano znacznie więcej osób. Były to lata 1847 i 1848, kiedy to na skutek panującego na Górnym Śląsku tyfusu głodowego, w Żorach zmarło 878 osób. W latach 1860 i 1867 powiększono teren cmentarza o obszar gminny oraz o ogród rodziny Löfflerów. W 1872 r. zbudowano kostnicę, którą zlikwidowano prawdopodobnie w czasie I wojny światowej. Kilkakrotnie zmieniano ogrodzenie cmentarza – pierwotny mur z cegły i kamienia zastąpiono płótem sztachetowym, a później metalowym.

Zgodnie z księgą pochówków i planem cmentarza z 1935r. w części północnej cmentarza pochowano w 1921 r. trzech powstańców, którzy zginęli w III Powstaniu Śląskim (grób nr 389). Są to: Rudolf Buchta z Baranowic,

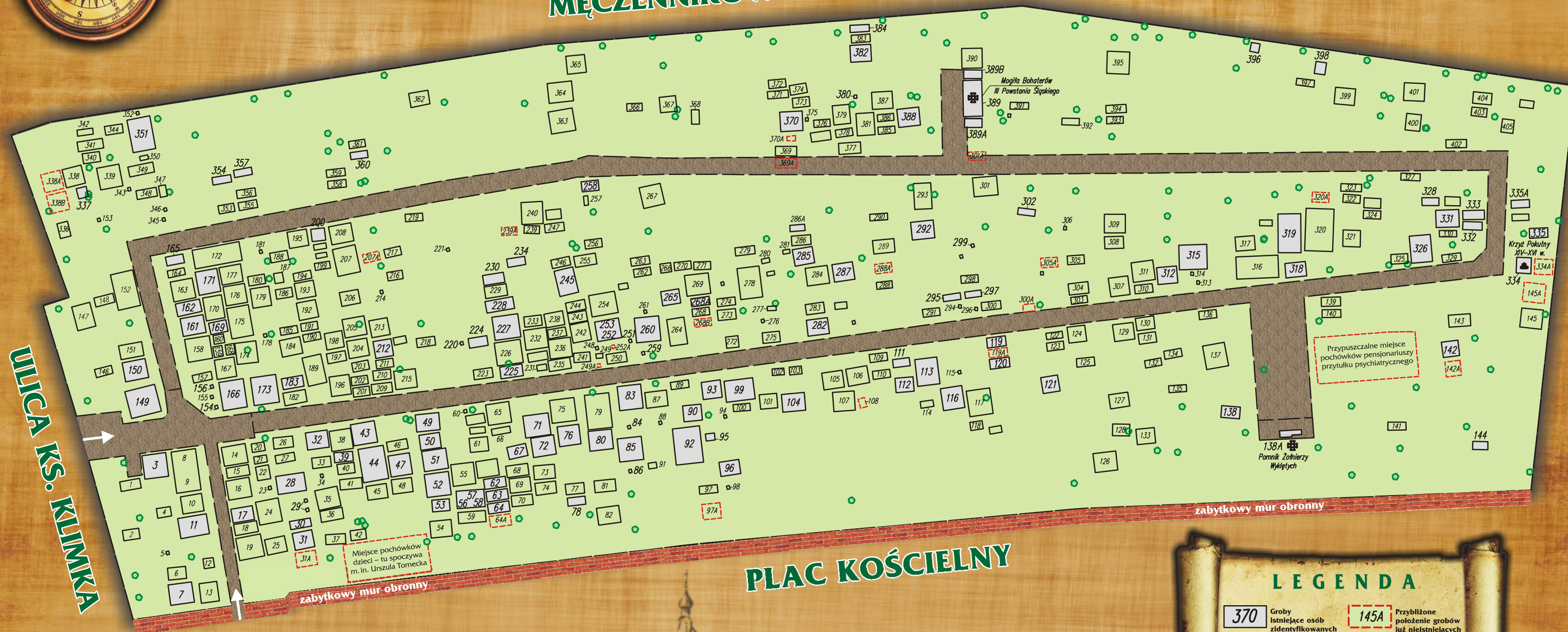
Pomnik Powstańców Śląskich - wygląd pierwotny

ULICA KS. KLIMKA

ULICA
MĘCZENNIKÓW OŚWIĘCIMSKICH

PLAN
CMENTARZA

PLAC KOŚCIELNY

LEGENDA

- 370** Groby istniejące osób zidentyfikowanych
- 207** Groby istniejące osób niezidentyfikowanych
- 145A** Przybliżone położenie grobów już nieistniejących
- Miejsce Pamięci Narodowej

Istniejący drzewostan

Numerację grobów podano na podstawie studium Pracowni ABAKUS